

...เวลาเข้ามืด แม่ลุกจากที่นอนไปแล้ว แฉวเทาที่ขอบนอนปลายตีนผ้าหมักก็ลุกไปแล้ว เห็นแต่มุ้งขาวบาง ๆ อยู่กึ่งกลางระหว่างความมืด สีขาวบางพริ้วไหวเล็กน้อยประหนึ่งสิ่งจับต้องไม่ได้ ลมพัดมาทางหน้าต่าง มองออกไปเห็นแสงจันทร์จับอยู่บนใบลำไยสดใส วาบวับ เหมือนเกล็ดแก้ว เสียงน้ำค้างจากใบลำไยหล่นบนหลังคา และเรารู้สึกถึงความเย็นที่ไหลระตามร่องหลังคาหล่นหยดน้ำลงบนพื้นขนเปาะแปะ เปาะแปะ ส่งสำเนียงต่างกันออกไปแล้วแต่ว่ามันจะกระทบสิ่งใด กลิ่นควันจากเตาพื้นหอมอบอุ่นมากกับความรู้สึกเย็นลึก ๆ แ่ว่วมาแต่ไกลนั่นเสียงไก่ขัน ขานรับกันใกล้เข้ามา และบางทีก็ไกลออกไป จนสำนึกได้ว่าเสียงไกลนั้นไก่โต้งในเล้า หลังบ้านเริ่มขับขาน ยังมีเสียงเบา ๆ สอดแทรกอยู่ ครีตกวาด และอู๊ด อู๊ด เสียงจากคอกหมูไกล ๆ กัน

เสียงผีโ่งย่าหมัก ๆ บนพื้นดินพร้อม ๆ กับเสียงผ้าถุงสะบัดยามก้าวเดิน ผสมผสานกับการแกว่งของคุเปล่าในหาบที่คอนบ่าดังอืดอืด สวบสวบ อืดอืด สวบสวบ แล้วก็เสียงเคล้งเคล้งคุ่น้ำวางลงตรงริมบ่อน้ำตุง แกว่งกระทบขอบบ่อ เสียงมันเรื่อยระล่งลึกไปตามกำแพงบ่อ จนได้ยินเสียงมันกระทบน้ำ ตามติดมาด้วยเสียงฟัดฟาดฟัดฟาด น้ำตุงเต็มปริ่กำลังสวขึ้นมา

“ตีบเหย ตีบ บัดลิ้มเต็มน้ำหม้อดินปากประตูบ้านก่อนน้อ กำเดียว หมู่วิวต่างมาเป็นจะได้มีน้ำกิน” เสียงแม่จากในครัวตะโกนบอก เอื้อยจันตีบ คนตักน้ำ “เจ้า บมลิ้มเดะ” พอสิ้นเสียงสวาน้ำ ก็เป็นเสียงสวบสวบไปทางปากประตู น้ำแรกจากบ่อเข้า อุ่นหวาน เป็นน้ำสำหรับหม้อน้ำกิน คนเดินทางมาตลอดค้ำจนเข้าท่ามกลางความหนาวเย็น เพื่อต่างของปามาให้คนเมือง น้ำแรกจากบ่อเข้าจึงเป็นของที่พวกเขาควรได้รับให้ชื่นใจ

หน้าประตูบ้าน พอทำให้แหงงว่าเข้ามาจนเกือบถึงต้นลำไยถัดไปจากต้นที่หน้าต่างนี้ เพื่อบนพื้นดิน จะได้มีที่ทางกว้างพอให้กองคาราวานวัวต่างพักผ่อนและในยามบ่ายก่อนที่พวกเขาจะต่างสินค้าเมืองกลับไปบ้านนอกถิ่นไกล พวกเขาก็จะได้อาศัยร่มไม้ลำไยนี้ตั้งกองคาราวานเตรียมสู่หนวาระหว่างทางให้พริกพร้อม

สีขาบบาง ๆ ไหวพริ้วในความมืดภายนอกเริ่มขมุกขมัวอยู่กึ่งกลางระหว่างมืดและสว่าง สีหมอกเริ่มขาวชัดมากขึ้น แต่ภายในห้องยังมีดอยู่ เสียงเอื้อยตีบหอบน้ำสวบสวบ เป็นจังหวะสม่ำเสมอไปทางหลังบ้าน ตอนนั้นคงผ่านแปลงผักไปแล้ว... ป่านนี้ดอกผักกาดจ้อน คงจะเหลืองอวบพอที่จะเอามาต้มกินกับน้ำพริกหนุ่ม ส่วนใบของมันแม่อาจจะเก็บเอาไว้ทำผักจ้อในมือแลง หรือบางทีพออาจจะขอให้แม่เอามาบ่น้ำมันในกระทะร้อน ๆ จิมน้ำปลากินกับข้าวเหนียวร้อนโอดยู่มือจายนี้ก็ได้ บางทีแม่ก็จะตำมะเขือและเราก็จะได้เก็บหอมมดวน อวบ ๆ มากินแก้ลม นอกจากนั้นก็ยังมีถั่วฝักยาวที่พ่อปลูกไว้ให้เลื้อยระไปตามรั้ว ตรงกลางสวนเป็นร้านแดงกวาพ่อทำร้านให้เป็นซุ้มและพวกเราที่ขอบมุดไปเล่นในนั้น...จวนแต่ดออกอ่อน ๆ ไน่นแหละ เราจึงจะลุกไปเข้าสวน พรวันดินพลาง ชมพืซผักพลาง รอดแมกลับจากกาดแล้วจะตะโกนออกคำสั่งให้เก็บผักผลชนิดใดไปทำกิน เราจึงจะถึงเวลาละจากสวนนี้ไปในครัวพร้อมด้วยของที่แม่ต้องการและดูว่าในตะกร้าของแม่มีอะไรมาให้เรากิน ถั่วแปบต้ม มันเทศ ขนมถ้วยฟูหรือไส้ฉั้ว นาน ๆ ครั้งแม่ถึงจะซื้อปลาทุเคิมมาห่อใบตองปิ้งไฟแล้วป้าย ข้าวเหนียวร้อน ๆ ให้เราถือกำไป เล่นไป กินไป

คิดเพลินจนแสงในห้องเริ่มกลายเป็นเทา กลิ่นควันไฟจากเตาหายไปเมื่อไหร่ไม่ทันสังเกต ไฟติดดีแล้ว ข้าวคงไกลลุก

เสียงน้ำค้างเปาะแปะค่อยได้ยินห่างออกไปนาน ๆ ครั้ง เสียงเอื้อยวางคุ่น้ำโครมครามที่ขาน นี่คงถึงเวลาที่เอื้อยเราจะไปคลุกหยวกกล้วยกับรำข้าว ใส่น้ำข้าวน้ำแกงที่เหลือจากเมื่อวาน ต้มให้หมูกิน หมูในคอกก็ดูเหมือนรู้สัญญาณอันนี้ มันเริ่มส่งเสียง อู๊ดอืด ดังขึ้นเรื่อย ๆ เสียงไก่ในเล้าก็ดังมากขึ้นเช่นกัน บ้างก็กุกกุก บ้างก็ส่งเสียงกะตึก ส่วนเจ้าโต้งก็ขานรำเรงมากขึ้น ไกลเวลาอาหารแล้ว

“ตีบเหย” เสียงแม่เรียกอีก เป็นเช่นนี้ทุกวัน “บัดลิ้มแบ่งข้าวหื้อหมาก่อนน้อ” “เจ้า” เสียงขานรับก็เป็นเช่นนี้ทุกวัน ไม่มีใครหลงลืมหน้าที่ คนเตือนก็ไม่ลืม คนทำก็ไม่ลืม จะมีบ้างบางครั้งที่มีเสียงบนเบา ๆ พอให้เข้าหูคนตื่น “ยะกั้ววัน ๆ บัดต้องบอกก็ได้เดะ” แล้วถ้าเป็นเช่นนั้นก็จะมีเสียงแม่สวนกลับ “อ้อ นันละ ข้าว่าข้าบอกก็ว่าจ่ม ว่าแจ๊ะ เตอะลองผ่อ” เตอะ กันข้าบ่บอกแล้วหมูแล้วหมาเมื่อใดมันจะได้กิน”

ความเงียบเข้ามาแทนที่สักครู่พอให้เคลิบเคลิ้ม ก็จะได้ยินเสียงแม่จากตำแหน่งเดิม “ตีบ เดียวเกีย” ข้าวกัแล้ว บัดลิ้มโละไซ้จิมน้อ” และก็เช่นเคย ตอนนีไม่มีเสียงตอบจากที่เอื้อย เพราะหูแคงจะเพลิดเพลินกับหมูและไก่เสียแล้ว บางทีแก็อาจกำลังอยู่ในเล้าไก่ บางวัน ช่วงเวลาขนาดนี้จะได้ยินเสียงที่เอื้อยตกใจ “แม่ ผ่อนี้โละ” อะหยัง บัญ มากินไซ้หมด” แล้วแม่ก็จะพรวดพรวดจนทำเสียงตึงตึงไปทั้งบ้านลงไปดู บางทีก็แม่ไ่ก่หาย หรือลูกไ่ก็พวกงูบ้าง อีเห็นบ้าง ถ้าเกิดเหตุเช่นนี้ขึ้นในตอนกลางคืนก็จะมีพวกผู้ชายในหมู่บ้านมาช่วยกันซ่อมรั้วซ่อมเล้า และวางกับดักอีเห็นส่วนพ่อต้องคอยตรวจตราตอนกลางคืนถ้าเผื่อเจองูสิ่งจะเป็นโชค เพราะเนื้อมันอร่อยยิ่งนัก

เสียงกระดิ่งวัวต่าง ดิงดิง ดิงดิง แ่ว